

KISDOBOS

A Magyar Úttörök Szövetségének gyermeklapja

1971. AUGUSZTUS XX. ÉVF. 8. SZÁM

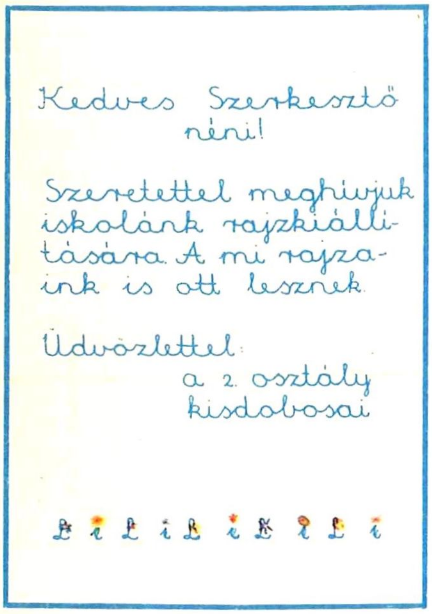
Űr Kata jelenti:

Űrhajóm ablakából szétnéztem az országban: ugyan mit csinálnak a szünidőben az én kisdobos barátaim?!

Rajzolnak és a rajzlapról köszönnek nekem

A budapesti Ságvári Endre gyakorló általános iskola 2/a osztálya meghívott a kisdobosok és úttörők rajzkiállítására.

Kedves Szerkesztő néni!

Szeretettel meghívjuk iskolánk rajzkiállítására. A mi rajzaink is ott lesznek.

Üdvözlettel:
a 2. osztály kisdobosai

Somogyi Laci 2. osztályos kisdobos ezt a rajzot mellékelte a meghívóhoz:

Persze hogy elmentem, nem is bántam meg! Mindjárt az ajtóban találkoztam a 2. osztállyal — bár ők nem tudnak róla. Ők ugyanis csak rajzban voltak jelen. Hatalmas rajzlapon egy sereg gyerek feje: énekelnek, fintorognak, vidámak, mókázók, mindegyik másmilyen; akárcsak az életben. Saját magát rajzolta le Kocsmár Krisztina, Boronkai Miki, Czukrász Gabi, Szajkó Attila és a többiek. Nem ismerem őket személyesen, de biztos vagyok benne, hogy a képek nagyon élethűek. Valósággal rámköszöntek a rajzlapról!

A kiállítást, amikor ottjártam, két hatodikos úttörő: Bakó Dorottya és Décsei Judit őrízte. Nagyon kedvesen fogadtak, tisztalapú könyvet és rengeteg finomra hegyezett írószert tettek elém rögtön. Egy kicsit megijedtem, hogy nekem is rajzolnom kell. De megnyugtattak, hogy ez csak a vendégkönyv. Lapozgattuk együtt. Többek között ezt olvastam benne: „No jól van gyerekek! Ügyes kis srácok vagytok! Én már nagy lakli vagyok, de nem tudok ilyen jól rajzolni, mint ti. Gratulálok: Gyuszi." És a név mellett irka-firka kis emberke állt, pálcikaember. Ekkor egészen megnyugodtam. Ilyent én is tudnék rajzolni! De a két kedves úttörő még ezt se kívánta tőlem. Csak beírtam a nevemet a vendégkönyvbe.

Színházat játszanak, nótát tanulnak, és német nyelvet

Léránt Erika kisdobos (Acsád, Vörös Hadsereg útja 3.) leveléből megtudtuk, hogy ők mind-össze nyolcan jártak a negyedik osztályba. De nem akármilyen nyolc gyerek az! Összefogtak, megtanultak egy színdarabot, még a jelmezeket is maguk készítették. Az előadásukon ott volt a falu apraja-nagyja, és igen nagy sikerük volt. Én is gratulálok nekik!

A Pillangó őrs, a görösgali általános iskolából arról értesített, hogy a 2., 3., 4. osztályos kisdobosok Pécsre utaztak, hogy megnézzék a Csipkerózsikát. A jó szórakozáshoz jogos büszkeség is járul: a színházjegy árát maguk vásárolták, megdolgoztak érte. (Csak azt sajnálom, hogy erről a munkáról nem írtak; az is érdekelne engem nagyon!)

Tiszasülyön a Békegalamb őrs vetítéssel foglalkozott. A filmek után még egy meglepetést szereztek saját maguknak: senki nem tolakodott, lökdösődött hazamenéskor. Szerintem békegalamboknál ez így is való!

Viola Csilla 3. osztályos kisdobos Szalapa, u. p. Mihályfa, igazi jó nótafa, semmilyen körülmények között nem feledkezik meg erről a megbízatásról. Legutóbb például utazás közben tanult a szomszéd nénitől egy kedves, játékos dalt. Végigénekelték a kocsiban az

Dienes Béla harmadikos kisdobos rajza
Tanár: dr. Kertai Tiborné

utat, mire hazaérték, már kánonban is fújták.

Plátenik Judit 2. osztályos kisdobos Nagykőrös, III. Névtelen u. 70. közli levelében, hogy a beceneve Tünde. De elsős korában volt „Ördög" is. Ugyan melyik lehet az igazi? Azt is írja, hogy németül tanul a szünidőben, és már olyan jól megy, hogy nem is beszélnek magyarul az órán. Ebben az esetben mégis az elsőszámú becenév a jogos, azt hiszem.

A búza éneke

Az acélos búzaszemnek
Barázdában ágyat vetnek...

Egész télen ott aludtam
Hódunyhával takaróztam.
Jött a tavasz — szárba szöktem,
Harmatvíztől kizöldültem.
Szél szavára nem bókoltam,
Fény dalára kitárultam.
Merre lengtem, virág nyílott
Kék búzavirág virított
Tűzpiros pipacsszirommal
Köszöntött a kelő hajnal.
Megérlelt a nap sugára,
Értem jöttek — aratásra.
Arany kévébe kötöttek
Lisztnek a malomba vittek,
Kemencében pirosodtam
Új kenyérré magasodtam.
Néked lettem gyürkés cipó
Foszlósbélű ennivaló.
Te meg legyél jó magvető
Betűvető, hídépítő,
Figyelj, tanulj, nőjél nagyra,
Aratás vár, eljő napja —
A munkára készen legyél —
Mindenkinek jusson kenyér.

BARS SÁRI

HAUSWIRTH MAGDA rajza

Rendezik a játékaikat; az eredmény meglepő

Nagy Péter 2. osztályos kisdobos (Budapest V., Váci utcai ált. iskola) elhatározta, hogy a szünidőben rendberakja a játékait. Vagyishogy kidobja azt, ami törött, hiányos, tehát nem lehet vele játszani. Kisebb korában semmit nem engedett kidobni, ha valaki felnőtt mégis megtette, visszalopkodta a szemétből a játékot. Most azonban belátta, hogy más megoldás nincs, hacsak ő nem költözik el máshova, mert így együtt sehogyse férnek be a szobába. Válogatott, rendezkedett hát egész nyáron. Az eredmény meglepő! Kiderült ugyanis, hogy a hibás játék még egyáltalán nem fölösleges. Mert ha egy kutyának letörött a füle, a mackónak kiesett az egyik szeme, akkor éppen nagyon alkalmasak egy állatkórház megalapításához. Ha hiányzik néhány autó kereke, kormánya, akkor meg legalább szervizt játszhat velük az ember. Később azért még az is kiderült, hogy ha ezeket nem beömleszti, hanem mondjuk a helyére rakja, mégis elfér a szobában a gazda is, meg a játék is.

Levelező pajtást keresnek és már előre megígérik,

hogy azonnal válaszolnak, ha levelet kapnak valakitől: Farkas Éva, Tihany, Halász köz 8; valamint Csernák Juli és Erzsi, Zsámbok, István út 15. Levelet vár továbbá tőletek még

Úr Kata

Hogyan került elő Mica cica

Kormos és Foltos, a két kiscica, egymáshoz bújva keservesen nyivákolt egész éjszaka. Reggel felé végre meghallotta Zsóka. Kiugrott az ágyából és a konyhába szaladt, hogy megnézze, mi a baj. Amikor a kislányt meglátták a kiscicák, még jobban rázendítettek: — Mia-ú! Mia-ú!

De volt is okuk panaszra! Mamájuk, Mica cica nem volt sehol. Az a haszontalan! Képes volt csepp kölykeit magukra hagyni!

— Ejnye, bejnye, hagyjátok már abba azt a csúnya nyávogást! — kérte Zsóka őket. — Tüstént előkerítem nektek, ne féljetek!

Kifutott az udvarra. De csak a nagymamája söpörgetett ott. Nagyot nézett, amikor meglátta Zsókát:

— Téged mi lelt, hogy kakaskukorékolás előtt felkeltél? — kérdezte.

— Jaj, nagymamám, nagy baj van! Eltűnt Mica cica, a kicsinyei meg, hallgassa csak, hogy nyávognak utána! Nem látta valahol?

— Nem én! Nézd csak meg a szomszédban!

De ott sem volt, sehol sem volt. A szomszédék Andrisa is átment Zsókáékhoz, hátha együtt hamarabb felkutatják Mica cicát.

Törték, törték a buksijukat, hogyan vigasztalják meg a kiscicákat. Zsóka langyos tejet tett eléjük, de nem kellett nekik. Kedves játékukra, a piros pamutgombolyagra sem hederítettek rá.

Andris hirtelen felkiáltott:

— Megvan! Tudom már mivel csalom vissza Mica cicát a csemetéihez!

Se szó, se beszéd, sarkonfordult és hazaszaladt. Pár perc múlva már újra Zsókáéknál termett a magnetofonjával.

— Tudod mit gondoltam ki? — mondta Zsókának. — Felveszem a kiscicák nyivákolását magnószalagra, és a magnót a nyitott ablakba tesszük. Mi meg a függöny mögül lessük Mica cica hazatérését. No, lássunk hozzá!

Zsóka tapsolt örömében:

— Hogy te milyen okos vagy, Andris! Hadd segítsek neked!

Jól sikerült a magnófelvétel. Az egyik kiscica jobban nyávogott, mint a másik. Amikor megindította Andris a nyitott ablakban a magnót, Kormos és Foltos nyivákolása hét határra elhallatszott.

Zsóka és Andris dobogó szívvel, visszafojtott lélegzettel lesték a függöny mögül Mica cica érkezését. Nagy volt a csodálkozásuk, amikor azt látták, hogy egy idegen, nagy, rőt szőrű macska lopakodik az udvarba és letelepedik az ablak közelében. Utána erről is, arról is kettő-kettő, majd kisvártatva újabb cicák jelentek meg. Volt köztük hófehér, szénfekete, csíkos bundás. Úgy helyezkedtek el sorban az udvaron és hallgatták a nyávogást, mintha hangversenyen lennének.

Egyszerre csak mi történt?! Mica cica ugrik át a kerítésen. Egyenesen a macskákra támad. Ezer villámot szórt a szeme. Olyan félelmetes volt felpúpozott hátával, felborzolt szőrével, hogy ahány macska volt az udvaron, anynyifelé menekült. Amikor üres lett az udvar, uzsgyi, be a konyhába az ablakon keresztül a kicsinyeihez. Nem volt már a magnóra szükség,

menten ki is kapcsolta Andris. Megtette a magáét, hazacsalta Mica cicát!

Kormos is, Foltos is abbahagyta a panaszos nyivákolást és úgy odasimult, úgy odatapadt anyjuk puha, bársonyos bundájához, mintha soha nem akarnák elereszteni maguk mellől.

Örült a két gyerek nagyon. Még meg sem szidták a mihasznát. Azt sem kérdezték tőle, hol kódorgott az éjszaka, csak hozták elé a dupla porció tejet. Meg is éhezett őkelme, mohón kezdte lefetyelni. De mi az? Hirtelen abbahagyja és a két kiscicát két miaúval a tányérjához hívta. Jóllaktak mind a hárman, elnyújtóztak a meleg tűzhely alatt és Mica cica dorombolt a kicsinyeinek.

Vajon miről dorombolhatott? Arról talán, hol kószált az éjszaka? Vagy az ezüst holdról, arany csillagokról? De az is lehet, hogy a hosszúfarkú, cincogó egerekről.

Orosz ötletből írta:
OSVÁT ERZSÉBET

Az elcserélt sipkák

Perzsa mese

Élt egyszer egy molnár, aki igen nagy tréfacsináló volt. Hozzá tévedt be egy este az együgyű vándor. A molnár jól megetette, meg is itatta, aztán szállást mutatott neki éjszakára, amit a vándor szépen meg is köszönt.

— Kérlek, molnár, nagyon korán reggel kelts fel, mivel holnap el kell érnem a szomszédos várost, s hosszú az út odáig!

A molnár megígérte, s alig pitymallott, ment, hogy felkeltse vendégét, az együgyű vándort. Hát látja ám, az úgy aludt el este, hogy fején hagyta a sapkáját! No, gondolta a molnár, jól megtréfálja, s azzal levette a vándor sipkáját, s helyébe a maga molnár-fejfedőjét rakta, észrevétlenül. No ha megtörtént, hát megtörtént, amilyen együgyű volt az istenadta, nem vett észre semmit sem belőle. Elindult, s amint megy mendegél, véle együtt emelkedik a nap is az égen. Megszomjazott a vándor, s mivel a közelben volt egy kút, hát a kútra akasztott vödröt beengedte a vízbe. Amint bepillant a kútba, mit lát? Hát a fején a molnár sipkáját! Mondja magában nagy bosszúsan az együgyű legény:

— Milyen buta ember ez a molnár! Nem megmondtam neki, hogy sietek, korán keltsen fel, messzi a város! És ahelyett, hogy engem keltett volna fel ez az ostoba, saját maga ébredt! Most mehetek vissza, hogy idejében keltsen fel engem!

Azzal fogta magát és elindult az úton visszafelé, a malomhoz!... Aki elhiszi, hogy ez megtörtént, az keltse fel saját magát!

Fordította: JOÓ KATALIN
WAGNER JÁNOS rajzai

A

alvás: Úgy is mondják, hogy pihenés. Ez semmiesetre sem jelent délig tartó lustálkodást és műsorzárásig tartó tévénézést. Tízórai alvás naponta, felkelés legkésőbb nyolckor! Aztán kitárt ablaknál tornázzatok legalább öt percet!

B

barkácsolás, ügyeskedés: Nyaraláskor, táborban készítsetek emléktárgyakat, vagy növény-, bogár-, kőzetgyűjteményt!

C

cukor: — igenis cukor! Lehet savanyú, málnás, mentholos, csokis, vagy szopogatnivaló, semmiesetre se fogyasszatok belőle még a szünidőben sem zacskónyit! Este pedig okvetlenül mossatok fogat az édesség fogyasztása után!

D

dalolni, dudorászni: Tulajdonképpen minden nap kellene, hiszen jókedvűek vagytok! Azt mondod, hamisan énekelsz? Ha többen dalolnak együtt, senki sem veszi észre!

E

engedelmeskedni: nyáron is ajánlatos! Higgyétek el, két sárgadinnye elég, és négy tölcséres fagyi ugyancsak!

F

fürdés: Ez nemcsak a mindennapos tisztálkodást jelenti, hanem a lubickolást, pancsolást. Ha van a közelben uszoda vagy strand — feltétlenül tanuljatok meg úszni még ezen a nyáron!

G

gyűjteni: Elsősorban az élményeket gyűjtsétek, a kellemes emlékeket, készítsetek fényképeket, rajzokat nyaralástok színhelyéről! Télen, hóesés idején — mert eljön az is! — jólesik majd előszedni ezeket, és pajtásaitokkal beszélgetni a nyárról!

H

horgászás: Ez egy zsinórból és hozzátartozó botból áll, melynek a végét valaki tartja. Néha a másik végén hal is akad a horogra. Úgy mondják, innen kapta a nevét.

I

ismétlés: Ehhez a betűhöz tartozik az iskola is! Nem árt, ha a nyári szünetben, az iskolára gondolva, a múlt évi tankönyveket kézbe veszitek és elolvastok belőle néhány emlékezetes részt!

J

játék: Ezé az augusztus elsősorban! Írjátok le egy füzetbe azokat a játékokat, amiket játszottatok — főleg az újakat! Jó lesz emlékeztetőül, ha majd játszani akartok a rajban, őrsben!

K

képeslap: Lehet ezt írni, olvasni és kapni. Mielőtt elutaznátok valamerre, jegyezzétek fel pontosan, kiknek szándékoztok írni. Gondolom, a kisdobos őrs is örül majd az üdvözleteknek, és szeptemberben a faliújságon készíthettek kis összeállítást ebből!

L

locsolni: A kiskertjét mindenki locsolja, még az erkély virágait is. Vajon mi lesz a sorsuk az iskolában maradt növényeknek???

M

mászni: Elsősorban nem barackfára, hanem hegymászásra gondolunk és kirándulásokra! Lehet ez másfél órás vagy akár egész napos.

N

nyomtatni: Nem könyvet, hanem ügyes kis mintákat, pecsétet készíthettek félbevágott krumpli segítségével! Véssétek bele a kívánt mintát, majd tusba mártva használjátok!

O

olvasás: Erről nem is kellene külön beszélni, arról azonban igen, hogy a nyáron olvasott könyvekből szép olvasónaplót készítsetek! Ebbe a könyv íróján és a címen kívül készítsetek rajzot is, melynek azt a címet adhatjátok: „Ez a jelenet tetszett nekem a legjobban".

P

pajtás: Nemcsak a kisdobosokat és úttörőket illető megszólítás ez, hanem tulajdonképpen a „b" betűhöz is kerülhetett volna, mivel barátot is jelent. Ti hogyan ápoljátok a barátságot?

R

rajzolni: Ceruzával, festékkel, filctollal végezhető művelet, melynek segítségével örökítsétek meg a nyár legszebb perceit! A legsikerültebbek majd szeptemberben a faliújságra kerülhetnek!

S sakk, sakkozás: Gondoljatok az esős napokra — és az őszre meg a télre! Ha megtanultok most sakkozni, év közben versenyeket is rendezhettek!

T tábor, tréfa: — egyikről a másik juthat az eszünkbe. No meg a tábortűz, sok nótával, vidám jelenetekkel.

U utazás: Ez is a szünidőhöz tartozik! Okosan készüljetek fel erre! Aki táborba megy, jó előre készítse össze, mi mindenre lesz ott szüksége — úgy ahogy az iskolában megbeszéltétek.

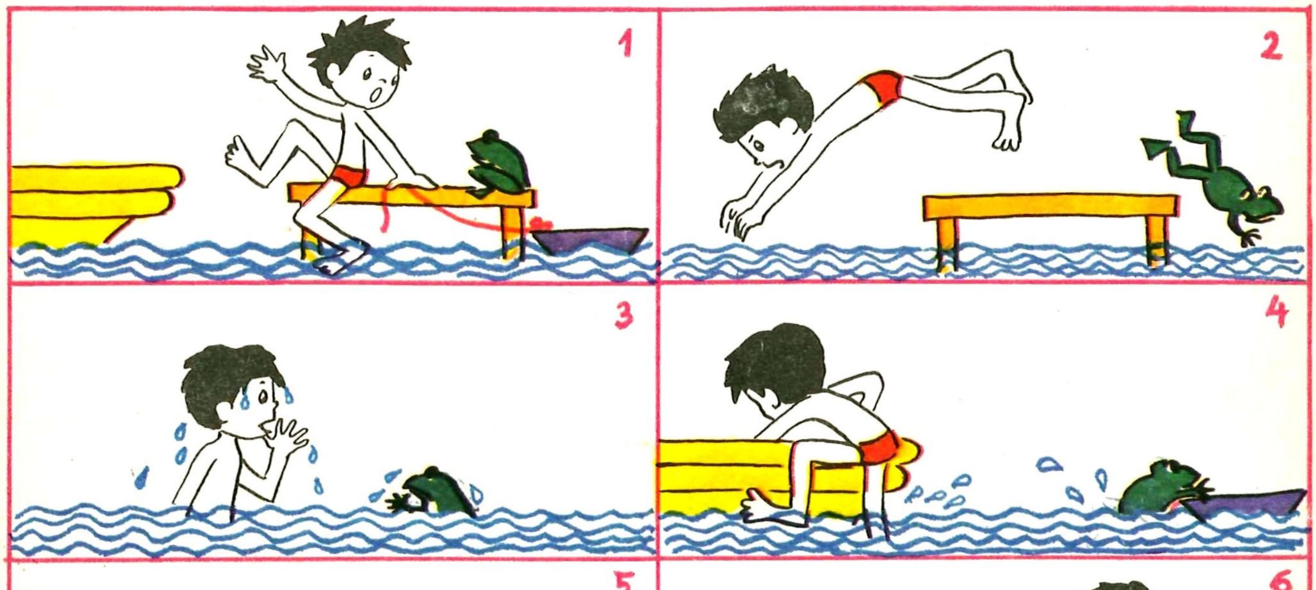
V vadászat: Kitűnő recept nyúlvadászoknak: végy fél kg sót és kevés borsot, meg paprikát. Mindezt keverd össze, és lopakodj egy nyuszi mögé! Hintsd a farkára! Figyeld meg: magától vonul be a tyúkólba! Ha nem hiszitek el, próbáljátok meg!

Z zene: Dalolni is kell, meg zenélni is! Aki hegedül, zongorázik, az amúgyis gyakorol. Néhány nap alatt megtanulhattok furulyázni -- de nem rossz egy fésű sem, melyre selyempapírt helyeztek. Ha három fésű-muzsikus van, az már zenekarnak számít. S ha még egy furulyás is akad!... az igazi hangverseny!

RÓNA EMY rajza

Ki fél jobban a másiktól?

MARÉK VERONIKA tréfája

AZ ELSŐ GYŐZELEM

Nincs nagyobb boldogság, mint ülni egy fatönkön és bámulni az égen nyargaló felhőket. Hogy másnak is öröm-e ez, azt nem tudom, de én így éreztem kisgyerek koromban. Ez volt az én legnagyobb szórakozásom. Mi más lett volna? Nem sok akadt. Nagy hegyek között éltünk, apró kis faházakban. Amerre néztem, mindenütt csak erdőket, véget nem érő sötét rengeteget láttam. Nekem a falu határa volt a világ vége, azontúl kezdődött a titokzatos vadon, ahová csak a nagy emberek merészkedhetnek, de azok is csak fejszével fölfegyverkezve.

Apám gyakran járt oda. Ő nagy volt és erős, olyan erős, hogy a nagy szálfák is remegtek, ha meglátták, amint vállára akasztott fejszéjével, társaival együtt megindult a hegy felé. Ment súlyos lépéseivel, s amerre elhaladt, a madarak fölrebbentek a bozótból és tele rikoltották az erdőt:

— Vigyázzatok, égigérő fenyők, jön az ember, aki a legerősebb a világon!

De hiába rikoltoztak a madarak, vágni kellett a fát, mert szegények voltunk, és kellett a kenyérrevaló. És hiába volt apám a legerősebb ember, ha munkába indult, túrónál, hideg puliszkánál egyéb nem igen volt a nyakába akasztott tarisznyájában.

Anyám nagyon féltette, ha útnak indult a rengetegbe, és nem győzte várni, hogy újra beforduljon a kis kapun. Féltette medvétől, farkastól, lesből ugró vadmacskától, a titokzatos vadontól, de legjobban a fától, a lezuhanó nagy szálfától.

Tudtam, hogy apám a legerősebb a világon. Azt is tudtam, ha egyszer egy igazi óriás vetődne a környékünkre, vagy épp a hétfejű sárkány, ő volna az egyetlen, aki meg tudna birkózni velük.

Ilyen volt az én apám.

Én meg? Apróka, vézna, csetlő-botló kisgyerek. Amolyan kisiskolás. De azért én is szerettem volna egyszer egy igazi hőstettet véghezvinni. De mit csinálhat egy kisgyerek, aki még a kerítést is ritkán lépi át? Csak ültem órák hosszat a ház sarkánál, a favágótönkön, bámultam a falu fölött elhúzó felhőket, meg a magasan köröző sasmadarakat, és igen szomorú voltam. Lompos bundájú kutyánk néha ellépegetett előttem, és farkát csóválva felém vakkantott, mintha mondaná:

— Hát érdemes búsulni, mikor olyan szép a világ?

— Könnyű neked — gondoltam magamban —, te megugathatod a felnőtteket, de még

a holdat is az égen. Azért vagy olyan megelégedett. De én kicsi vagyok, félénk és gyámoltalan. Hogyan látnám olyan szépnek a világot?

Egy nyári vasárnap délután, amint szokott helyemen, a fészer ajtajában üldögéltem, figyelmes lettem egy sasmadárra. Eleinte csak kis pontnak látszott, olyan messze volt, majd nőtt, már kivehetőbb volt, alább ereszkedett, rezdületlen szárnyaival körözött a falu fölött. Vagy talán nem is a falu fölött, hanem a mi házunk fölött? Mit akarhat?

Sok félelmeteset hallottam én addig a sasmadárról: tyúkot, kacsát, libát, de még bárányt is elrabolt már a faluból. Volt olyan, aki azt mondta, hogy egy kisgyermeket is el tud vinni.

Féltem tőle és csodáltam. De ha megkérdezték tőlem, mint minden kisgyerektől, hogy mi szeretnél lenni, ha nagy leszel? — gondolkodás nélkül mindig azt válaszoltam:

— Sasmadár.

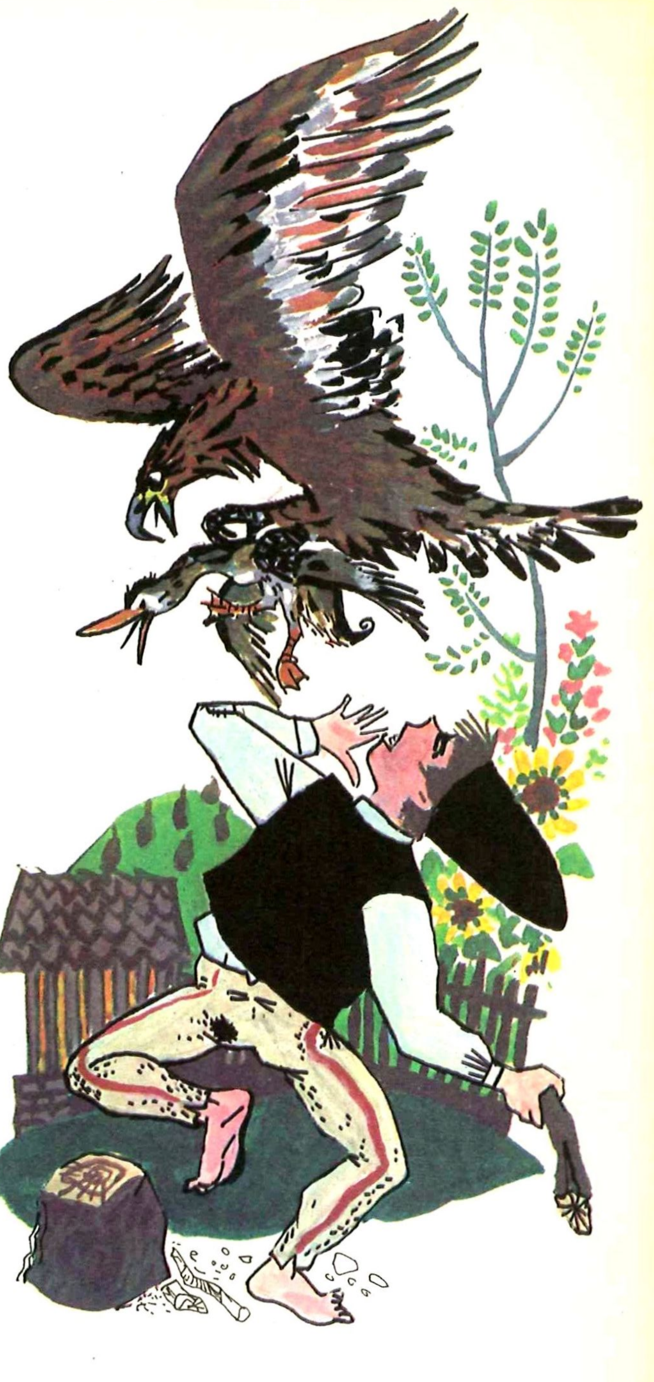
— Sasmadár? Ugyan miért? — hőköltek meg az emberek.

— Mert akkor szállhatok a világ fölött, tán még a csillagok között is — feleltem nekik, messzire tekintve.

Én hát kuporogtam a fatönkön, és merően néztem az eget. Ismeretlen izgalom szorította el a torkomat, és hevesen vert a szívem. A madár egyre lejjebb ereszkedett, most már kétségtelenül mifölöttünk. Tyúkok, kacsák riadtan menekültek fedezékbe. Én bénultan ültem, nem bírtam megmozdulni. Vajon mire akar lecsapni? Engem nem láthat itt, a fészer ajtajában. Az állatok mind elmenekültek, vagy talán mégse mind? Ott az udvar végében csak nem a sánta kacsánk van, amelyiket mindig úgy sajnáltam? Bizony ő az, és riadtan, hápogva sántikál jobbra-balra, s nem látja, társai merre bújtak. Már nincs időm segíteni neki. Nagy lecsapó suhanás, mintha sötét felhő ereszkedett volna alá, riadt hápogás, és már emelkedik is a sasmadár a kis sántával.

Fölugrok, körülnézek. Sehol senki a közelben, aki segíthetne. Dölyfös kutyánk alszik most valahol a hűs árnyékban. Hirtelen fölkapok a fészerből egy darab fát és röpítem. Röpítem az emelkedő sas felé, értelmetlenül és ostobán, csak ösztönös segíteni akarással. Tudom, hogy nem mentem meg a kis kacsát, de legalább megcélozom ezt a félelmetes rablót, ha nincs is több esélyem, mint a kutyának, amikor megugatja a holdat.

De nézd csak! Káprázik a szemem vagy

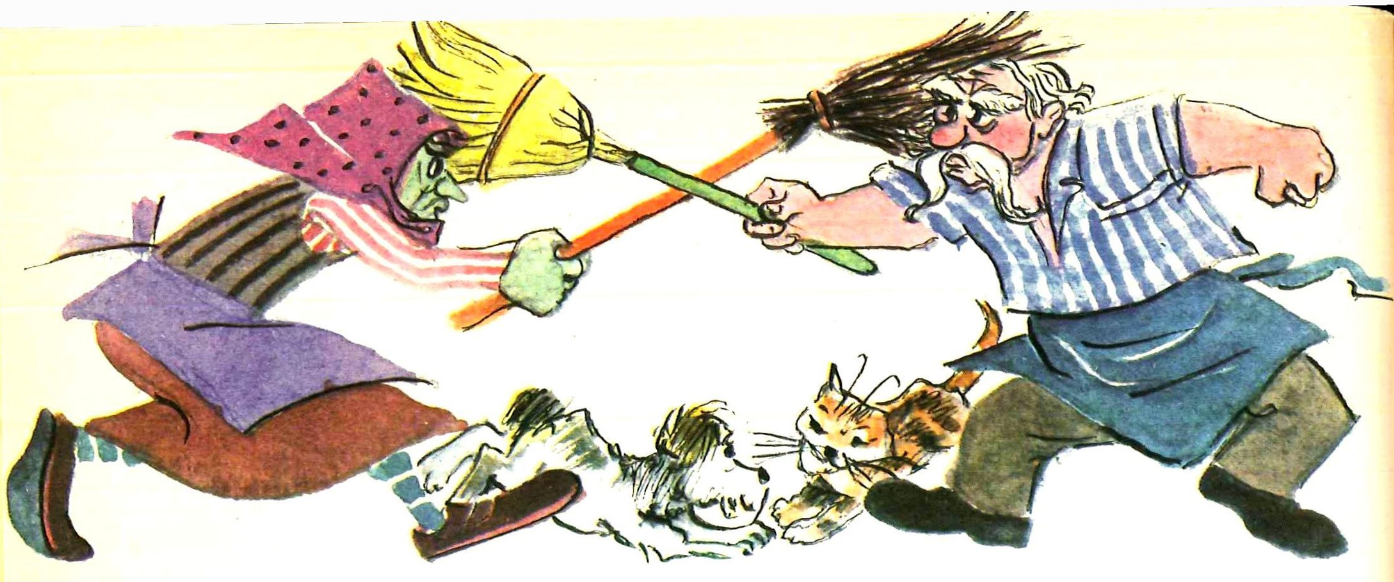
álmodom? Valóban az én fadarabom ért el a madár fejéig? Jól látom, hogyan pottyan vissza a kis kacsa aléltan a földre? S a sasmadár, mint részeg vitorlás, verdeső repüléssel elhúz az erdő felé?

Igaz kell legyen, mert ahogy megfordulok, látom, apám jön felém a házból, és hallom örömteli hangját:

— Hát ilyen nagy hős az én kicsi fiam?

Furcsa melegséget érzek — már nem vagyok kicsi, félénk és gyámoltalan. Tudom, hogy egyszer nagy leszek én is és erős, épp olyan, mint a hatalmas szálfákat kidöntő édesapám.

SZŐNYI GYULA rajza RÁDULY MÁRTA

Nagyapó esete a seprűs boszorkánnyal

Palkó egész délután lent játszott az udvaron. Nagyapónak háromszor is le kellett kiabálnia, hogy jöjjön már uzsonnázni. És csak negyedszerre jött fel, dünynyögve és morogva. Még az sem tetszett neki, hogy kezet kell mosnia, pedig fekete volt a tenyere, mint a föld. A sajtos-vajas kenyeret lefitymálta, a tejesbögrét odébb lökte, és kijelentette, hogy nem éhes.

— Ezért aztán kár volt megmentenem az uzsonnádat — jegyezte meg Nagyapó.

— Megmentened? — csodálkozott a gyerek. — Kitől?

— A seprűs boszorkánytól. Neki bezzeg kellett volna az uzsonnád. Most már bánom, hogy nem adtam oda neki.

— Ilyet nem is hallottam!

— Nem is fogsz hallani. Eriggy vissza az udvarra!

— Nem meséled el a seprűs boszorkányt?

— Ha itt maradsz, és megeszed az uzsonnát!

Palkó már bele is harapott a sajtos-vajaskenyérbe.

— És hol jött be az a boszorkány? Az ajtón?

— Szó sincs róla! Az ablakon! Úgy látszik, meghallotta, amikor többször is kiabáltam neked: gyere uzsonnázni. Egyszerre csak megjelent, egyenesen nekilovagolt az ablaknak...

— Hogyan lehet nekilovagolni egy emeleti ablaknak?

— Seprővel! Mindenki tudtudja, hogy a boszorkányok seprőn lovagolnak és akárhányadik emeletre fel tudnak szállni vele. No, szóval mindenáron be akart jönni az ablakon, de én eléálltam az útját. Mit akarsz? kérdeztem tőle. A Palkó uzsonnáját, felelte ő. Azt már nem, abból nem eszel. Miért ne? Neki nem kell, én pedig nagyon szeretem a tejecskét, a vajaskenyeret sajttal! De nem neked készítettem! Hiába beszéltem, egyszerre csak besurrant mellettem az ablakon, és ha el nem kapom idejében a rokolyáját, már el is vitte volna az uzsonnádat.

Palkó nagyokat kortyolt a tejből. Már csak kevéske volt a bögrében.

— És aztán?

— Bajba kerültem volna, mert a boszorkány leugrott a seprőjéről, és ha eddig lónak használta, most fegyverként kezelte, és rámtámadt vele. Szerencsére itt volt a kezem ügyében a mi konyhaseprőnk, és azt fogtam rá. Valaha jó vívó voltam, noha seprővel még nem próbáltam. Mégis, sikerült felülkerekednem, a boszorkányt lépésről lépésre visszaszorítottam az ablakhoz, aztán egy nagy reccsenés... Eltört a varázsseprő nyele. Megijedt az én boszorkányom, ki is ugrott az ablakon, de hiába akart ellovagolni a félseprűn, nem bírta el, így hát lehuppant a földre, ott óbégatott, hogy tönkretettem a munkaeszközét... Nem hallottad véletlenül a sivalkodását? Nem? Mert ha fociztok, se láttok, se hallotok...

— És aztán? — harapott nagyot Palkó a sajtos-vajaskenyérből.

— Kiszóltam utána, hogy hordja el magát, amíg szépen mondom, de ő siránkozott, hogy autóbuszra nincs pénze. Annyira megsajnáltam, no meg mégis csak én törtem össze a varázsseprűjét, hogy ledobtam neki két forintot autóbuszra, így legalább el is iszkolt nyomban. Nem hinném, hogy mégegyszer idemerészkedik. Nyugodt lehetsz, ezután senki nem eszi meg az uzsonnádat!

— Csak én — felelte Palkó. Tányérja és bögréje üres volt.

HALLAMA ERZSÉBET

RÓNA EMY rajza

Nyári hónapok

JÚNIUS – játékos fickó,
a fején szalmakalap,
tenyeréről, mint nagy labda,
magasba szökken a nap.

A JÚLIUS úszómester,
mentőöv kerek hasán,
s megfigyel minket a tópartról:
„Egészen jól megy – igazán!”

Az AUGUSZTUS bajszos erdész,
jár velünk a hegyeken,
s dinnyeszeletet tart elénk:
– Egyetek! Jó étvágyat gyerekek!

DARÁZS ENDRE

Tíz kis barát

FRIDECZKY FRIGYES
Kínai mese után szabadon

Szao apja kora reggel
elindult a gyárba,
édesanyja kapálni ment
nem sokkal utána.

Kicsi Szao otthon maradt,
nincsen semmi dolga?
Ej, valamit tenni kéne!
Gyerünk az udvarra!

– Vállra, kapa! Csi, utánam!
– szólt a kutyájára,
– Sok a szemét az udvarban,
nézzünk csak utána.

A köveket kis kosárral
leviszi a partra,
gyomlál, kapál, a nagy udvart
sépri, csinosítja.

Veteményes kertet kerít,
szójababot ültet,
majd vizet hoz a folyóról,
megöntözi őket.

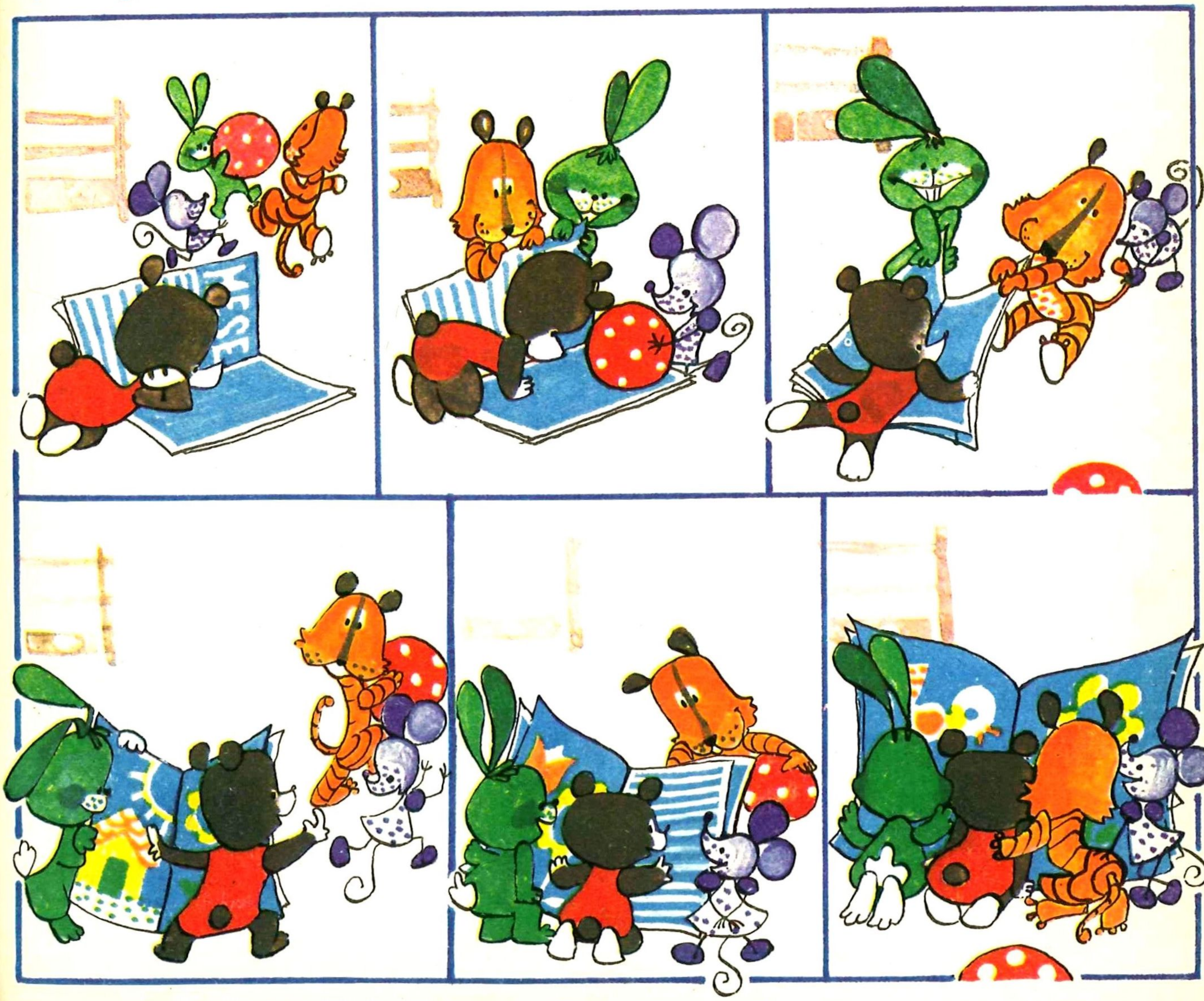
Este megjött édesapja:
– Szép az udvar, látom!
Ki csinálta? – s felelt Szao:
– Tíz kicsiny barátom.

– Én a mesés veteményes
kertünket csodálom –
mondta anyja. – Ki csinálta?
– Tíz kicsiny barátom.

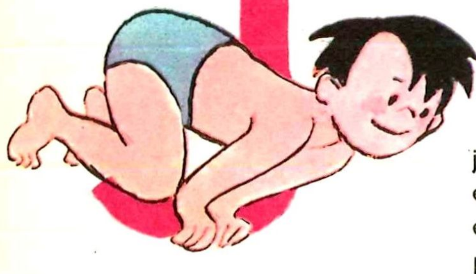
– Ej, te gyermek, hol rejtőznek?
– szétnéznek kutatva.
– Itt vannak ni! – s két kis kezét
vígan felmutatja.

Pedig nem is akart olvasókat toborozni

ANTONI ROZÁLIA
tréfája

Játszópajtás üzeni

Sótányérka, bambusztálka,
kertecskémben karcsú pálma,
kókusz, lótusz, zöld dió,
mandarinfa, mogyoró... te vagy a fogó!

Ezzel a vietnami kiszámoló mondókával indulunk az augusztusnak! Szeretem ezt a hónapot, mert az eleje a szünidő java — figyeljétek meg, mindig süt a nap! — a végén meg ott integet sok régi pajtással, osztálytárssal a szeptember! Addig is, amíg tart a meleg, zsuppsz a vízbe, ússzunk, játsszunk!

Vontatóhajó

Alacsony vízben jó ezt játszani. Egy játékos az indító. A többi egymástól karnyújtásnyi távolságra a célvonallal szemben felsorakozik. Minden álló játékos — vagyis vontatóhajó — derekába egy másik kapaszkodik, aki tulajdonképpen a vízen fekszik. Jelre indulnak. Az a vontató győz, aki legelőször eléri a célt.

Melyik hajó gyorsabb?

A címben benne van a játék lényege: gyorsasági verseny ez. A hajókat magunk készítjük, méghozzá egyforma papirosból, mert ha az egyik vastagabb, a másik vékonyabb papirosból készült, a vékonyabb nyilván hamarabb átázik és elsüllyed. A játékosok a térdig érő vízben útnak indítják hajójukat. A kezüket kulcsolják össze hátul, és a hajót csak fújni szabad, a kijelölt célig.

Hajó helyett ping-pong labda is megteszi, az legalább egyformán könnyű.

Hídépítés

következik. Körbeállunk párosával, szembefordulva. Egy játékos páratlanul marad. Ő az első fogó. Megérinti az egyik híd — vagyis játékospár hátát. Mindenki magasraemeli a kezét, mely a szemben levő párjáét megfogva, hidat alkot. Az érintett pár ezek alatt fut, egymással ellenkező irányban. Ahol találkoznak, ott ismét megfogják egymás kezét, és ők is hidat alkotnak. Ha a fogó ér oda előbb, akkor a magára maradt játékos lesz a következő fogó.

Százlábú

Nem verseny, inkább ügyességi, igen vidám játék. Legalább négy játékos kell hozzá. A százlábú feje az, aki legelöl halad. Kezdéskor minden százlábú jelölt leguggol és kezét a földre teszi. Az első — a fejes — felrakja mindkét lábát a mögötte mászó vállára, a második a harmadikéra, és így tovább. Csak az utolsó gyerek használhatja járásra a lábát. A százlábúnak együttesen kell mozognia, ez a dolog nyitja. Annál mulatságosabb, minél több gyerek játssza.

Japán fogó

Akármennyien játszhatják. Négynél kevesebb azonban ne! Egy fogó van — amint az szokás nemcsak Japánban, hanem nálunk is. A többit kergeti, és ha valakit megérint, az lesz a fogó. Igenám, de az új fogónak szigorított dolga van, mert úgy kell tovább futnia, hogy egyik kezével állandóan fogja a testének azt a pontját, ahol megfogták: tehát vagy a vállát, vagy a kezét, hátát, fejét. Rádásul így kell megérintenie, megfognia valakit! Csak akkor szabadul ha ez sikerült, akkor viszont a megfogott gyerek foghatja a fejét, vagy ahol érintették. Ha nagyobb a csoport, akkor több fogót választhatunk.

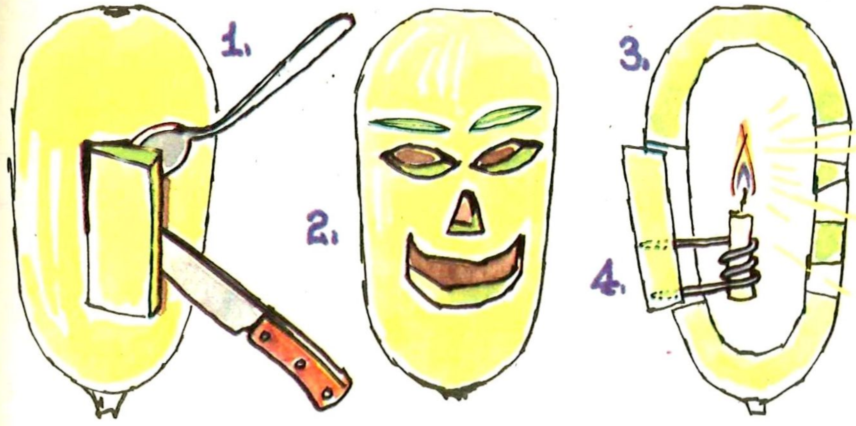
További jó nyaralást kíván

a Játszópajtás

HAUSWIRTH MAGDA rajza

A Játszópajtás MUNKATÁRSA üzeni:

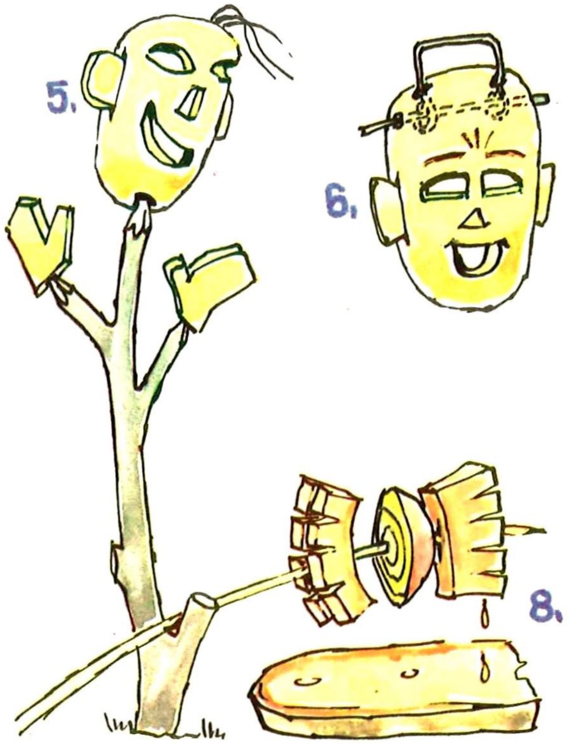

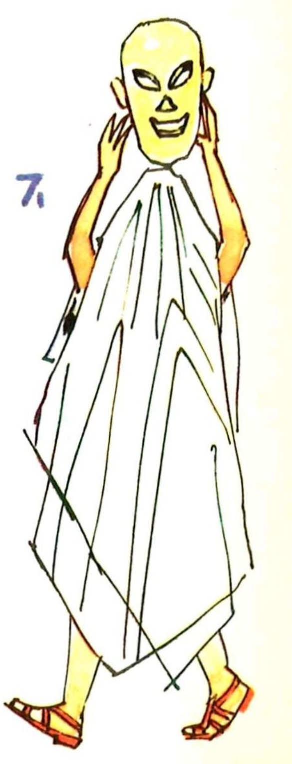
Tábori esti műsorokban, tábortűzi mókázásoknál, vízparti szalonnasütések közben, kitűnően elszórakozhattok „töklámpás" tréfákkal. A „töklámpás" nem más, mint egy jókora tök — lehet bármiféle fajta, amelyet belülről gyertyával, esetleg zseblámpával kivilágíttok. Ebből következik, hogy leghatásosabban sötétben, tehát alkonyat után használható! Elkészítése nem nehéz. A kiválasztott, lehetőleg étkezésre már túlkoros, száráról levágott tököt egyik oldalán ajtóval lássatok el, vagyis négy késvágással téglalap alakú darabot vágjatok ki a falából (1). A vágások iránya a tök belseje felé kissé tartson össze, a kiemelt ajtó tehát a befelé szűkülő nyílásra visszatéve, abba nem csúszhat bele. Távolítsátok el a tök belső részét kanállal, s kapargassátok a belső falát szép tisztára. Az ajtóval átellenes oldalon vágjatok szemet, orrnyílást és szájat a tökön (2). A töklámpást semmiesetre se használjátok kisgyermekek ijesztgetésére, kutyák megvadítására, ezért az arc inkább vidáman mosolygó legyen, semmint ijesztő vagy gonosz kifejezésű. Jó, ha az arckifejezést előzőleg megtervezitek, vagyis papíron kipróbáljátok. A leginkább tetsző arcot karcoljátok azután elő a tök felületén s vágjátok ki. Ha most a belül üres tökbe elhelyezitek a fényforrást (3.), az a nyílásokat megvilágítja, de magán a tök áttetsző falán is keresztül dereng. Ésszerű a megoldás, hogy a gyertyát spirálisan görbített drót tartja (4.). Ezt a kivehető ajtóba szúrjátok, de másként is beszerelhetitek, például a tök alsó falába fúrt lyukba.

A kész töklámpást többféleképpen használhatjátok. Vidám, világítófejű emberke lesz belőle, ha karóra tűzitek, esetleg tökdarabokból kezet is faragtok neki (5.). Drótfogantyúval ellátva (6.) kézilámpaként sétálhattok vele a tábortűz körül. Lepedőbe öltözve s fej fölé tartva vidám kísértetjárást rendezhettek, ami sok-sok mulatság forrása lehet (7.).

A 8. ábránkon azt láthatjátok, hogy — ha már ég az a tábortűz — hogyan készítsétek elő a kihegyezett vessző-nyársra a sütésre szánt füstöltszalonna szeleteket, sűrűn bevagdosva, s egy fél vöröshagyma ínycsiklandó közelségével ízesítve. A kiolvadó zsírcseppeket kenyérrel kell felfogni. Jó étvágyat!

FERKAI LÓRÁNT

Kérdezd meg a Kisdobostól:

Ezúttal Játszópajtás kérdezte meg a Kisdobostól: mikor indult az első vonat Magyarországon?

Régen, a gőzgép feltalálása előtt az emberek postakocsin utaztak, az árut pedig szekereken szállították. Távoli világrészek drága és ritka termékeit karavánok hordták. A gőzgép feltalálásával s annak gőzvontatású, síneken gördülő vasúttá fejlesztésével a közlekedés általánossá és olcsóvá válhatott. Úgyszintén a termékek fuvarozása is jóval olcsóbb lett, mint a szekérkaravánok hónapokig tartó döcögése!

1801-ben igaz, lóvontatású vasutat építettek, 1830-ban viszont megnyílt a világ első, gőzüzemre berendezett vasútja, Angliában.

Ami azt illeti, nekünk magyaroknak semmi okunk a szégyenkezésre!

1846. július 16-án — tehát 125 évvel ezelőtt — indult meg hazánkban a vasúti közlekedés. Akkor indult ki a legelső vonat a Nyugati pályaudvarról. Ezt a pályaudvart különben Eiffel tervezte, aki a híres párizsi Eiffel toronynak is a tervezője és alkotója.

„A magyar középponti vasúttársaság Igazgatóságától" megjelent egy hirdetés:

„Pest és Vácz között nyittatik meg a vasút", és azt is tudatja, hogy „a közönséges közlekedésnek adatik át, mely napon a mindennapi személymenetek elkezdődnek, és pedig Pestről Palotán és Dunakeszin keresztül Váczra..."

A Palota, Rákospalotát jelent, melyet ma XV. kerületnek ismernek a pestiek. Kiderül ebből a hirdetésből az is, hogy reggel nyolckor, délután háromkor és este $^1/_4$9-kor indultak a vonatok Vácra. Visszafelé hatkor, $^1/_2$12-kor, $^1/_2$6-kor jöttek a Nyugatiba.

A mai vasúti menetrend csaknem 900 oldalas. Ennek a hazai őse csupán egy oldalból állott, a menetrenden kívül a díjszabást is tartalmazta.

„Kisdedek, két éves korúakig ölben tartva bérmentesek. Gyermekek két évtől tíz éves korúakig minden osztályú kocsikban az árjegyzék szerinti menetbér felét fizetik..."

„A t. cz. utasok minden vonat indulása előtt legalább egy negyedórával megjelenni, valamint a közbeeső állomásokon a vonat érkezését megvárni kéretnek..."

A vasúton a legelőkelőbb hely a „szalon" volt, de volt első, második és harmadik osztály is. A legelső magyar gőzmozdonynak külön neve is volt: „Derű". Hosszú kéménye volt, s tízezrek csodálták meg, amint nagy sihaházva végiggördült a síneken. Akadt, aki azt mondta, hogy tulajdonképpen lovat öltöztettek vasba, s az vontatja a kocsikat, — talán innen a „gőzparipa" — „vasparipa" elnevezés is.

125 évvel ezelőtt, Petőfi Sándor külön versben köszöntötte az elinduló vasutat:

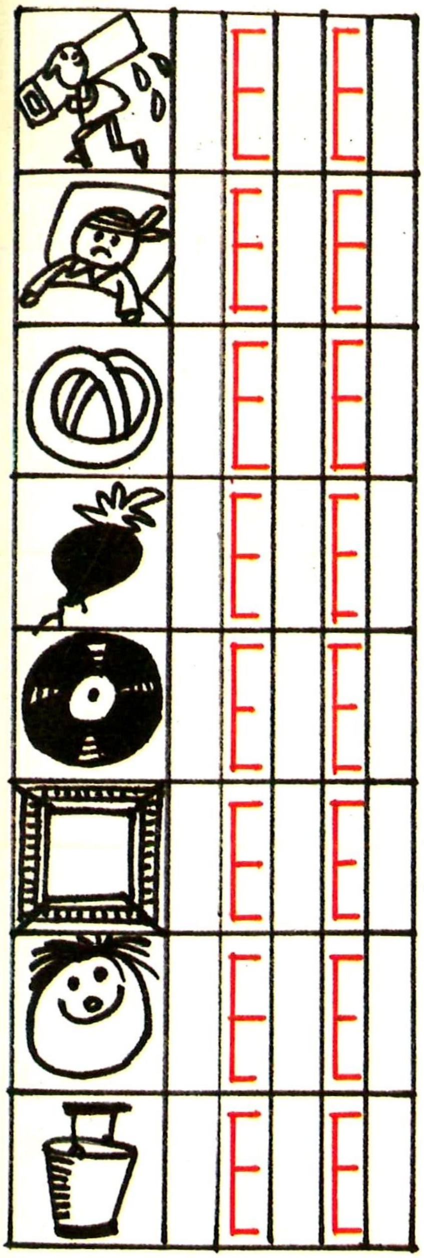
— Száz vasutat, ezeret!
Csináljatok, csináljatok!
Hadd fussák be a világot,
mint a testet az erek.

Hőn óhajtott kívánsága — mint tudjátok — azóta teljesült.

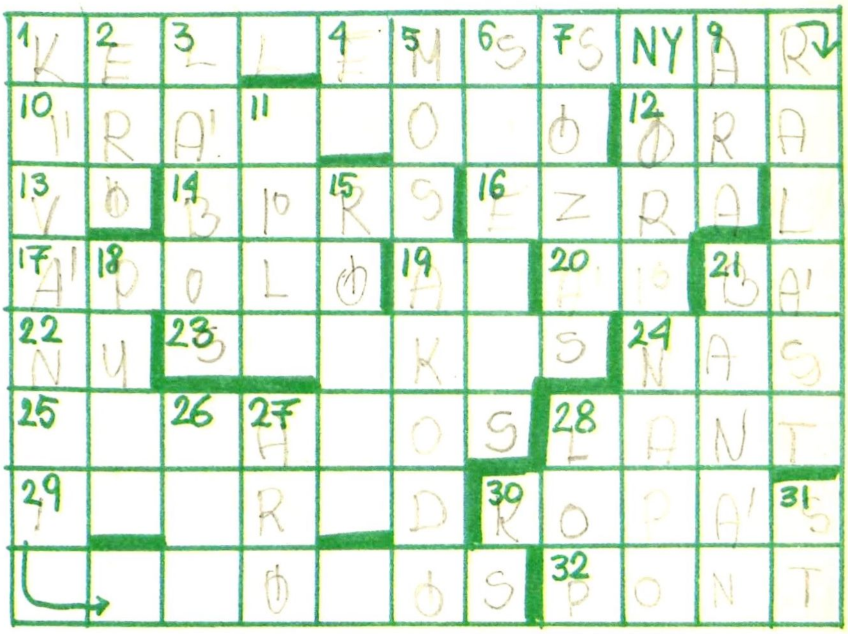
GAÁL ÉVA rajza

AUGUSZTUSI REJTVÉNYEK

1. Betűjáték: A hiányzó három betűt fejtsétek meg a rajzokból.

2. Képrejtvények

3. Keresztrejtvény:

Vízszintes: 1. Lapunk jókívánsága az üdülőknek (folyt. függ. 1.) 10. Betűket író, régiesen. 12. Ellenértéke. 13. A lánya férje. 14. Gyümölcs. 16. EZRA. 17. Beteggondozó. 19. Névelő. 20. Fordított szamárhang. 21. Bácsi rövidítve. 22. NU. 23. Több vágószerszám. 24. NAS. 25. Iparos. 28. Hangszer. 29. Kiönt a folyó. 30. Elhasználódás. 32. Írásjel.

Függőleges: 1. A vízszintes 1 folytatása. 2. Izomban rejlik... 3. Főzőedény. 4. Kiejtett mássalhangzó. 5. Tisztálkodó. 6. Vízisport. 7. Ételízesítés. 8. Ez alatt jól le lehet barnulni. 9. Menyasszony. 11. Takarmánytartósító. 15. Kézi fonószerszám. 18. Kisfiú, kissé régiesen. 21. Déligyümölcs. 26. Nem egész láda. 27. Időmérő, fordítva. 28. Eltulajdonít. 30. KS. 31. ST.

A rövid és hosszú „o" között nem tettünk különbséget.

Megfejtési határidő: augusztus 20.

A megfejtéseket küldjétek erre a címre: Kisdobos szerkesztősége, Budapest 8. Postafiók 57.

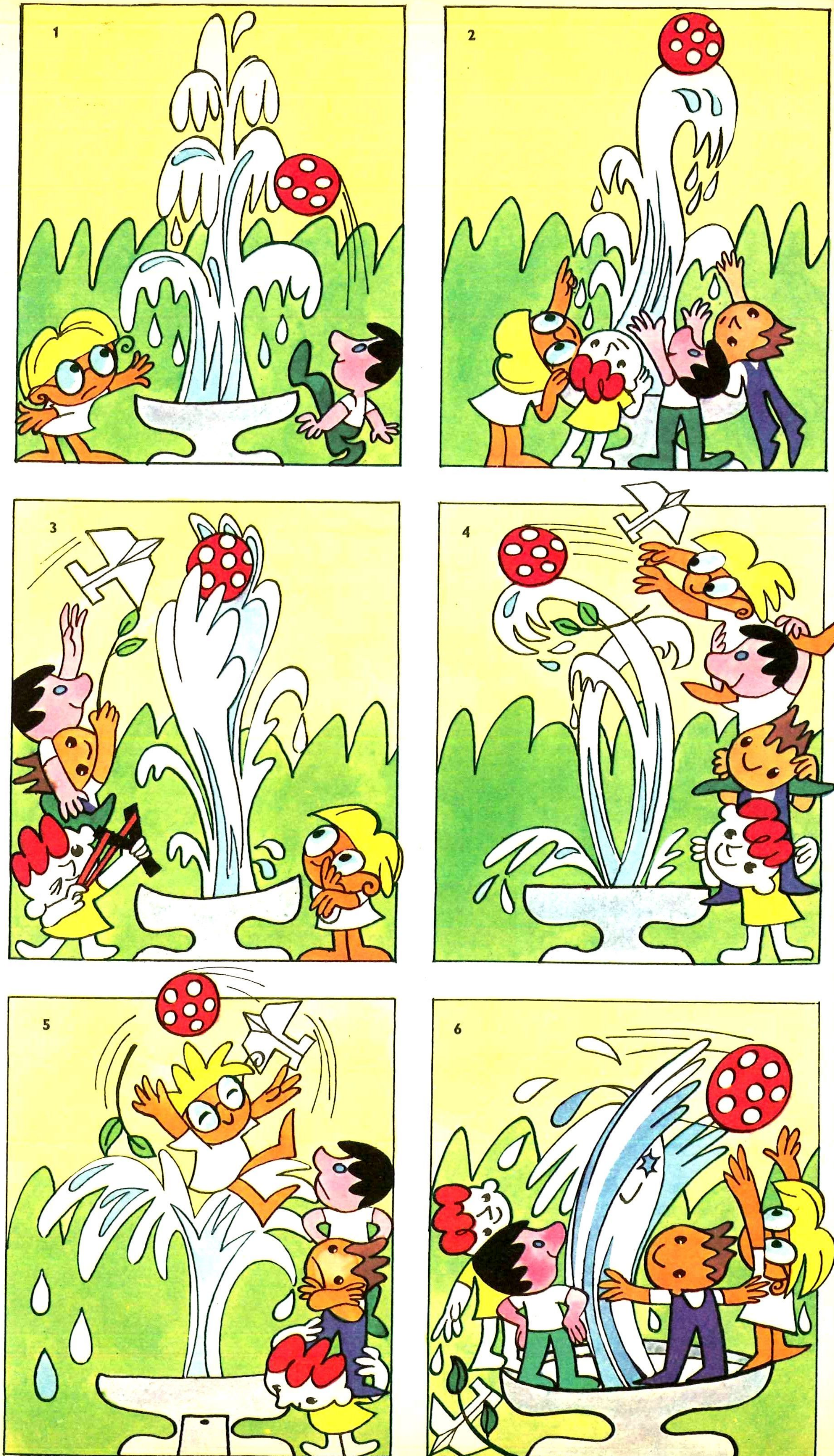
A jobb felső sarokban látható kis rajzot — most egy dobot — szíveskedjetek kivágni és a megfejtésre ráragasztani. Aki minden rejtvényt jól megfejtett és megírta címét, osztályát, képeslapot kap. Kisdobosok hat, úttörők 12 levelezőlap beküldése után kaphatnak könyvjutalmat.

A júliusi rejtvények helyes megfejtése:

Keresztrejtvény: vízsz. 1.: kalóz, függőleges 1.: kócos és 2.: kopasz. Fogócska: foglaló, fogas, fogak, fogkefe, fogaskerék, fogadás, foglalkozások, fogantyú. Részletkérdés: a harmadik sor első karikája, a kislány hajrészlete.

KISDOBOS
Szerkesztő: Gergely Márta
Szerkesztőség: Budapest VII., Dohány utca 40. Telefon: 421-392
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Tóth László.
Terjeszti a Magyar Posta — Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI. Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Előfizetési díj: negyedévre 9,— Ft, félévre 18,— Ft, egész évre 36,— Ft.
Készült a Kossuth Nyomdában — 71.0751
A címlap SZŐNYI GYULA munkája
INDEX 25.442

A SZÖKŐKÚT IS SZERET JÁTSZANI

Ára: 3,— Ft